

DĚTSKÉ SKUPINY: O CO SE JEDNÁ A PROČ SE ZAVÁDÍ?

■ Vypracoval: Michal Říha

V úterý 4. listopadu 2014 byl po bouřlivé diskuzi konečně schválen zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině. Poslanecká sněmovna stejné znění návrhu schvalovala již potřetí – poprvé po ukončení třetího čtení ve Sněmovně, podruhé odmítnutím změn navržených Senátem a nyní při přehlasování veta prezidenta republiky. Proč ale zákon, který má ulevit přeplněným školčkám, je natolik kontroverzní, že dolní komora Parlamentu se jím musela zabývat hned třikrát?

Zákon je reakcí na stále rostoucí nedostatečné kapacity institucí, které se zabývají předškolní výchovou nebo prostou péčí o děti v předškolním věku. Typů institucí v této oblasti je celá řada – od jeslí, které zatím jsou v režimu zdravotnických zařízení, přes soukromé nebo veřejné školky podle školského zákona až po živnostníky, provozující své podnikání v tomto oboru na základě živnostenského oprávnění, nebo úplně nezávislé útvary jako jsou nejrůznější kroužky. Ministerstvo práce a sociálních věcí, které je v tomto případě gestorem, se muselo potýkat s dvěma protichůdnými problémy. Na jedné straně se jedná o poměrně přísné podmínky školských osob, jejichž výhody poskytovatelé těchto služeb ale často ani nepotřebují. Na druhé straně naráží na rozmělněnou obecnou úpravu. Nejrůznější polooficiální entity nebo občanská sdružení měla problémy s nedůvěrou rodičů a dále s jednotností rozhodování příslušných úřadů, které pro ně neměly své metodiky.

S těmito problémy se tedy ministerstvo vypořádalo založením nové kategorie poskytovatelů tzv. dětských skupin. Ti mají poskytovat pravidelnou péči o děti starší jednoho roku mimo jejich domov a to až do začátku školní docházky. Ministerstvo si od méně rigidní úpravy slibuje rozvoj dětských skupin především zaměstnavateli – a to jak soukromými tak i veřejnými – kteří jsou k jejich zakládání motivováni daňovými úlevami stejně jako i rodiče dětí k přihlášení dítěte do skupiny. Odstraněním nejasné a proměnlivé skupiny poskytovatelů služeb péče o děti dojde také k zjednodušení procesu zakládání skupin, protože jednotlivé správní orgány – jako jsou stavební úřady, hygieny nebo hasiči – budou moci pracovat podle speciálních metodik a obdobné, lépe dohledatelné rozhodovací praxe jiných orgánů.

Pečovatelům je ale uložena také celá řada nových povinností pro zvýšení standardu kvality. Poskytovatel musí uzavřít s rodičem smlouvu o podmínkách poskytování služeb, která mimo jiné ukládá poskytovateli povinnosti vydat pravidla organizace poskytování služeb, a dále plán výchovy a péče. Plán obsahuje postupy pro rozvoj psychických a fyzických schopností dítěte, jeho hygienických návyků a jeho osobnosti. Poskytovatel také oproti jiným formám musí být pojištěn pro případ vzniku škody v souvislosti s poskytováním svých služeb. Skupina se musí přihlásit ke své evidenci ministerstvem. Evidence má za cíl umožnit skupinám lepší dostupnost nejrůznějších grantů a dotací, které do teď mohly čerpat jen osoby zapsané ve školském rejstříku, nicméně zároveň klade na skupiny další administrativní zátěž.

Jakkoli úmysl ministerstva podpořit návrat rodičů z rodičovské dovolené může být chvályhodný, vlna kritiky se na ministerstvo snesla i z důvodu normování oblasti, která přísnou regulaci nesnese.

Nejkřiklavějším příkladem jsou tzv. lesní školky, tedy poskytovatelé pečovatelských služeb, kteří často nemají stabilní místo působení a z povahy věci nemohou dosáhnout předepsané dílčí úrovně služeb. Typicky se jedná o hygienické a stavebnětechnické normy, které, pokud se školky ani v budovách nekonají, splňovat nemohou. Paradoxní je to do určité míry i to, že přísná pravidla vzniku pečovatelských zařízení byla jedním z důvodů vzniku dětských skupin. Samotné ministerstvo ještě před skončením legislativního procesu oznámilo úmysl novelizovat zákon v prospěch těchto uskupení, což kritici zákona považují za důkaz jeho úspěšnosti.

Závěrem je potřeba říci, že v právním prostoru stále existují soukromí poskytovatelé služeb, na které jsou kladeny menší nároky než na dětské skupiny. Ty mají být protiváhou především veřejným školkám, ale teprve praxe ukáže, jestli zjednodušení vzniku skupin a jejich evidence přinese slibované výhody, nebo většina pečovatelů zůstane u jiných forem poskytování služeb.

V Praze, listopad 2014